

هدف

شناسایی معیارها و شاخص‌های معرف عملکرد و سطح توانمندی اعضای هیأت علمی در بُعد «آموزش» یک الزام برای راهنمایی دقیق اعضای هیأت علمی به سمت شناخت و مراعات استانداردهای عملکرد بهینه آموزش و کیفیت تدریس است. ضمناً، این معیارها و شاخص‌ها، در ارزیابی و ممیزی عملکرد اعضا مؤثر است. این شیوه نامه، شاخص‌های اصلی ارزشیابی از عملکرد آموزشی و کیفیت تدریس اعضای هیأت علمی در فرایند ارتقا را مشخص می‌کند. اهمیت افزایش دقت نظر در ارزشیابی از عملکرد آموزشی متقاضی از آنجا ناشی شده است که عملکرد عضو هیئت علمی در امر آموزش و کیفیت تدریس وی در دانشگاه‌های معتبر دنیا، یکی از ملزومات بررسی شرایط ارتقای اعضا است. این شیوه نامه در دانشگاه فردوسی مشهد با درک اهمیت این موضوع تهیه شده و در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۷ هیأت ممیزه دانشگاه به تصویب رسیده است.

روش ارزشیابی

در تدوین شیوه نامه ارزیابی عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، از قوانین فرادستی (آیین نامه ارتقای اعضای هیئت علمی)؛ انتظارات متعارف از عضو هیئت علمی؛ و تجربه سایر دانشگاه‌های جهان، استفاده شده است. به این منظور انتظارات ارزشیابی ماده ۲ (بندهای ۱ تا ۳ و تبصره ۱ ماده مزبور)، برای متقاضیان ارتقاء در دو دسته زیر طبقه بندی شده است.

امتیاز اصلی: امتیازات حاصل از بندهای ۱ تا ۳ آیین نامه ارتقای اعضای هیأت علمی با هدف ضرورت عملکرد یک‌پارچه دانشگاه فردوسی مشهد با سایر دانشگاه‌های تحت پوشش وزارت عتف، مد نظر قرار می‌گیرند، از این رو هر عضو داوطلب ارتقا نیازمند کسب حداقل امتیازات است. در صورت عدم احراز کف امتیاز لازم از معیار کیفیت و کمیت تدریس، بر حسب روش نمره گذاری جدول ۲ ماده ۲ آیین نامه ارتقا، پرونده متقاضی برای ارتقا در مرحله بررسی اولیه توسط «کمیسیون آموزشی دانشکده» متوقف می‌شود.

امتیازات تکمیلی: بر اساس تبصره ۱ از ماده ۲ آیین نامه ارتقا، که نقش وتویی برای پذیرش پرونده‌های ارتقای متقاضیان دارد، تأیید صلاحیت آموزشی داوطلبان توسط «کمیسیون آموزشی دانشکده» بر اساس احراز امتیاز مکسبه لازم از عملکرد آموزشی داوطلب انجام می‌شود. امتیاز تکمیلی طبق انتظارات دانشگاه و برای تأمین حداقل استاندارد آموزش و تدریس یک عضو هیأت علمی مد نظر قرار گرفته است و نقش وتو کننده دارد. هر متقاضی برای تأیید صلاحیت آموزشی، ملزم به احراز امتیازات تکمیلی در معیارهای مشخص شده در جداول ۲ تا ۶ این شیوه نامه است. «کمیسیون آموزشی دانشکده» در صورت احراز امتیاز لازم هر داوطلب از این جداول، نظر نهایی را مبنی بر تأیید درخواست متقاضی و ارسال آن به هیئت ممیزه اعلام خواهد کرد.

حداقل امتیازات تکمیلی (جداول ۲ تا ۶ این آیین نامه) برای تأیید درخواست متقاضیان ارتقا به مرتبه دانشیاری و استادی، به شرح زیر است:

دانشیار	استاد
۱۸ امتیاز از سقف ۲۸ امتیاز جداول ۲ تا ۶	۲۲ امتیاز از سقف ۲۸ امتیاز جداول ۲ تا ۶

معیارها، شاخص‌ها، منبع داده، پشتوانه قانونی و امتیازات ماده ۲ آیین نامه ارتقا

در جداول زیر به ترتیب معیارهای ۶ گانه به علاوه شاخص‌ها، منبع داده، واحد سنجش، پشتوانه قانونی و امتیازات هر معیار مشخص شده است.

جدول ۱: معیار «کیفیت و کمیت تدریس»

ردیف	امتیاز اصلی			سقف امتیاز از معیار: سقف ۴۰	
	شاخص	منبع داده	واحد	امتیاز برحسب	
۱	سرآمدی در تدریس بر حسب جدول ۲ آیین نامه ارتقا	دفتر نظارت*	گواهی (سند)**	بند ۱ از جدول ۲ آیین نامه ارتقا	
۲	کمیت تدریس	سیستم***	گواهی	تبصره ۱ بند جدول ۲ آیین نامه ارتقا	
۳	راهنمایی و سرپرستی پایان نامه کارشناسی	سیستم	گواهی	تبصره ۱ بند جدول ۲ آیین نامه ارتقا	
جمع عملکرد عضو در معیار			جمع در سقف امتیاز: ۴۰		

* ر.ک. یادداشت ۱ در پایان این آیین نامه؛ ** ر.ک. یادداشت ۲ در پایان این آیین نامه؛ *** ر.ک. یادداشت ۳ پایان این آیین نامه

جدول ۲: معیار «رشد»

ردیف	امتیاز تکمیلی			سقف امتیاز از معیار: ۵			
	شاخص	منبع داده	واحد	امتیاز			
۱	کوشش آشکار برای بهبود در امر تدریس	دفتر نظارت	عدد (میانگین)	عالی	خوب	متوسط	ضعیف
				۲	۱/۲۵	۰/۷۵	۰
۲	راه اندازی یا برگزاری کارگاه آموزشی، نشست تخصصی با محوریت آموزش برای همکاری عضو هیأت علمی در سطح گروه، دانشکده، دانشگاه	دفتر نظارت	واحد (تعداد گواهی)	هر واحد در گروه			
				هر واحد در دانشکده			
				هر واحد در دانشگاه			
۳	ارایه طرح و نقشه معین برای ارتقای اثر بخشی تدریس	دفتر نظارت	عدد (میانگین)	عالی	خوب	متوسط	ضعیف
				۱	۰/۷۵	۰/۲۵	۰
جمع عملکرد عضو در معیار			صفر تا ۵				

جدول ۳: معیار «مراعات قوانین آموزشی و قواعد مورد انتظار تدریس»

ردیف	امتیاز الزامی			سقف امتیاز از معیار: ۱۰		
	شاخص	منبع داده	واحد	امتیاز		
۱	حضور در دانشکده مطابق با برنامه اعلام شده در هر نیم سال	دفتر نظارت	عدد (میانگین)	تا ۱۰۰٪	تا ۵۰٪	در حد صفر
				۱	۰/۵	۰
۲	حضور منظم در کلاس طبق برنامه کلاسی و زمان قانونی تشکیل کلاس	دفتر نظارت	عدد (میانگین)	تا ۱۰۰٪	تا ۵۰٪	در حد صفر
				۲	۰/۵	۰
۳	ارایه طرح درس در نخستین جلسه به دانشجویان در هر نیم سال	دفتر نظارت	عدد (میانگین)	تا ۱۰۰٪	تا ۵۰٪	در حد صفر
				۲	۰/۵	۰
۴	بارگذاری طرح درس در صفحه شخصی در وبگاه دانشگاه و بازنگری مداوم و روزآمد آن	دفتر نظارت	عدد (میانگین)	تا ۱۰۰٪	تا ۵۰٪	در حد صفر
				۱	۰/۵	۰
۵	ارزشیابی مستمر از دانشجویان در هر درس	دفتر نظارت	عدد	تا ۱۰۰٪	تا ۵۰٪	در حد صفر

شیوه نامه ارزشیابی ماده دو آیین نامه ارتقاء اعضای هیأت علمی

۰	۰/۵	۲	(میانگین)			
۲	۱ انحراف معیار بالاتر از میانگین گروه		عدد (میانگین)	دفتر نظارت	توزیع نمرات ارزشیابی از دانشجویان	۶
۱	۲ انحراف معیار بالاتر از میانگین گروه					
۰	۳ انحراف معیار بالاتر از میانگین گروه					
۵ تا ۱۰			جمع عملکرد عضو در معیار			

جدول ۴: معیار «دسترسی و پاسخگویی»

ردیف	سقف امتیاز از معیار: ۳			امتیاز: تکمیلی		
	امتیاز			واحد	منبع داده	شاخص
۱	در حد صفر	تا ۵۰٪	تا ۱۰۰٪	گواهی	دفتر نظارت	فراهم بودن امکان دسترسی دانشجویان به وی در حد متعارف و طبق برنامه اعلام شده در هر نیم سال
	۰/۵	۱	۲			
۲	در حد صفر	تا ۵۰٪	تا ۱۰۰٪	گواهی	دفتر نظارت	پاسخگویی در مفهوم عام شامل رضایت مندی دانشجو
	۰	۰/۵	۱			
صفر تا سه			جمع عملکرد عضو در معیار			

جدول ۵: معیار «انگیزش درونی»

ردیف	سقف امتیاز از معیار: ۳			امتیاز: تکمیلی		
	امتیاز			واحد	منبع داده	شاخص
۱	در حد صفر	تا ۵۰٪	تا ۱۰۰٪	گواهی (تعداد تأیید شده)	دفتر نظارت	تشکیل کلاس‌های اضافی یا تکمیلی فراتر از استاندارد برگزاری آن
	۰	۰/۵	۱			
۲	در حد صفر	تا ۵۰٪	تا ۱۰۰٪	گواهی (تعداد تأیید شده)	دفتر نظارت	حضور مشتاقانه در کارگروه‌ها و هسته‌های آموزشی گروه یا دانشکده مطابق با انتظار
	۰	۰/۵	۱			
۳	در حد صفر	تا ۵۰٪	تا ۱۰۰٪	گواهی (تعداد تأیید شده)	دفتر نظارت	فعالیت‌های داوطلبانه از جمله فوق برنامه آموزشی شامل تدریس افتخاری و بازدیدهای میدانی
	۰	۰/۵	۱			
صفر تا ۳			جمع عملکرد عضو در معیار			

جدول ۶: معیار «اخلاق و بینش مندی اجتماعی»

ردیف	سقف امتیاز از معیار: ۲			امتیاز: تکمیلی		
	امتیاز			واحد	منبع داده	شاخص
۱	ضعیف	متوسط	خوب	عدد (میانگین)	دفتر نظارت	اشتهار به گشاده‌رویی، حسن خلق و بردباری
	۰	۰/۵	۱			
۲	۲			دانش آموخته	دفتر نظارت	برخورداری از بیش‌ترین محبوبیت در میان ۵۰٪ دانش آموخته ممتاز
۳	در حد صفر	تا ۵۰٪	تا ۱۰۰٪	عدد	دفتر	توجه به آماده سازی دانشجویان بر اساس

شیوه نامه ارزشیابی ماده دو آیین نامه ارتقاء اعضای هیأت علمی

	آگاهی از تقاضاهای اجتماعی و بازار کار	نظارت	(میانگین)	۱	۰/۵	
۴	طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی دارای اثرات فراتر از کلاس	دفتر نظارت	(میانگین)	عدد	تا ۱۰۰٪	در حد صفر
				عدد	۱	۰/۵
۵	درآمیختن آموزش با سلوک و منش استادی	دفتر نظارت	(میانگین)	عدد	عالی	ضعیف
				عدد	۲	۱
جمع عملکرد عضو در معیار			۲ تا ۳			

جمع بندی

در جدول زیر به طور خلاصه، عنوان معیارها و امتیاز شاخص‌های هر یک از جداول ۲ تا ۶ مشاهده می‌شود. در برخی از معیارهای تکمیلی، کف و سقف امتیاز لازم برای ارتقا، در نظر گرفته شده است. بدیهی است امتیاز لازم برای ارتقا با توجه به تفاوت مرتبه دانشجویی و استادی در نظر گرفته خواهد شد.

جدول ۷: جمع امتیازات معیارهای پنج گانه تکمیلی ارزشیابی عملکرد آموزشی داوطلب

معیار	عنوان	نوع	کف امتیاز	سقف امتیاز
۱	رشد	تکمیلی	۰	۵
۲	مراعات مقررات	تکمیلی	۵	۱۰
۳	دسترسی و پاسخگویی	تکمیلی	۰	۳
۴	انگیزش درونی	تکمیلی	۰	۳
۵	اخلاق و بینش‌مندی اجتماعی	تکمیلی	۳	۷
جمع			۸	۲۸

یادداشت‌ها:

* برای ارزشیابی از عملکرد آموزشی و کیفیت تدریس متقاضیان ارتقا، دفتر نظارت و ارزیابی دانشگاه، به طراحی مدل ارزشیابی و ابزار گردآوری اطلاعات می‌پردازد و با مشارکت معاونت آموزشی هر دانشکده و از طریق اطلاعات جمع‌آوری شده در سطح گروه و آموزش دانشکده‌ها، اطلاعات را تحلیل می‌نماید.

** امتیاز متقاضی ارتقا، باید با پیوست کردن اسناد مثبته، پشتیبانی شود. اسناد مورد تأیید در هر بند و سازوکار تهیه آن، بر اساس شیوه‌نامه تهیه شده در دفتر نظارت و ارزیابی آموزشی مشخص و اعلام می‌شود.

*** اطلاعات جدول ۱ از سامانه دانشگاه که اطلاعات کمیت و کیفیت تدریس اعضای هیئت علمی در آن ثبت و به روز رسانی می‌شود، به دست می‌آید.